

NEDERLANDS-VLAAMSE VERENIGING NOORD EN ZUID,

ontstond in het jaar 1943, toen een aantal Noord-Nederlanders, onder wie oud-leden van de Dietsche Bond en het Dietsch Studentenverbond te Amsterdam bijeenkwamen om over de toekomst van Nederland en Vlaanderen na de nederlaag van het nationaal-socialistische Duitsland te beraadslagen.

Tot de initiatiefnemers van deze discussies behoorden: M. Valkhoff, P.J. Meertens, W. Asselbergs (A. van Duinkerken), J.H. Broekman, H. Burger, M.G. Schenk en J. Willems.

Onder de verschillende benamingen als Dietsche Studiekring, Comité Noord-Zuid en Comité Groot-Nederland werd in de oorlogsjaren druk geschreven en gesproken over een mogelijk Groot-Nederland. Men hield ernstig rekening met de afscheiding van Vlaanderen en de aanhechting van dit gebied bij Nederland, in feite een voortleven van de oude irredentistische ideeën uit de Dietsche Bond.

Uit een stencil (Nederland, let op uw saeck), dat uit deze kring kwam, blijkt trouwens dat annexatie van gebieden, grenzend aan Oost-Nederland, ook serieus overwogen werd.

De kring had tijdens de oorlog contacten met Vlaanderen. Er was sporadisch schriftelijk contact met F. Daels. Men was overigens geschokt door diens oproep aan de Vlamingen om aan het Oostfront te gaan strijden. Mogelijk hebben de schaarse betrekkingen met Vlaanderen ertoe geleid, dat men aanvankelijk vrij strak aan een politiek Groot-Nederland bleef vasthouden. Wel had P. Geyl zich op een bijeenkomst te Amsterdam in 1944 duidelijk van deze visie gedistantieerd. Men besloot toch verder te gaan en na verloop van tijd raakten de politieke Groot-Nederland-idealen op de achtergrond. Men poogde ook buiten Amsterdam studiekringen op te richten en maakte al plannen voor een naoorlogs tijdschrift.

In april 1945 was er contact met de Nederlandse Volksbeweging van W. Schermerhorn. Bij deze relaties speelde G. Ruygers een rol.

Na mei 1945 kwam de vereniging uit de illegaliteit te voorschijn. Een comité van voorbereiding, voornamelijk bestaande uit de reeds genoemde initiatiefnemers, stelde zich als doel: „om binnen de perken, door de internationale rechtsverhoudingen aangewezen, door alle wettige middelen al datgene te doen wat strekken kan tot, 1e) de banden met onze stamgenoten in België nauwer aan te halen door o.a. het cultureel verkeer te bevorderen en de economische betrekkingen tussen Nederland en België aan te moedigen, 2e) de openbare mening zo ten onzent als in het Rijk Overzee over de toestanden in België voor te lichten”.

Op 4 juli 1945 werd nu definitief een afdeling te Amsterdam gesticht met als bestuurders: voorzitter A. van Duinkerken; vice-voorzitter M. Valkhoff; secretaresse mevr. E.P. Broekman-Vriesman; penningmeester H.F.C. Smeulders; lid P.J. Meertens. Al spoedig kwam men ook met een mededelingenblad, *Nederlandsche Tijdingen*, dat van september 1945 tot februari '46 verscheen. Het bevatte korte berichten over de vereniging en haar afdelingen, en informatie over Nederland, België en Vlaanderen. Redactiesecretaris was J.H. Broekman.

Behalve de Amsterdamse afdeling werd in Utrecht een afdeling opgericht met als bestuur: H.J. Boon, J.F. Hengeveld en H. Wijnne. Ook in Nijmegen zijn in de loop van 1945-'46 pogingen tot oprichting van een afdeling ondernomen. G. Brom heeft daaraan meegewerkt.

Pogingen die Meertens, Valkhoff en Goedmakers na de bevrijding, nog in 1945, ondernamen om tijdens een bezoek aan België ook een Vlaamse afdeling in het leven te roepen, faalden. Er was te weinig belangstelling, ondanks contacten met H. Vos, H. van Breda en zelfs een mogelijke voorzitter in de persoon van W. Verougstraete. Nog in 1946 wilde men opnieuw proberen een afdeling in Vlaanderen op te zetten.

In 1947 kwam een overkoepelend bestuur tot stand. Het bestond uit: A. van Duinkerken, voorzitter; H. Eggink, secretaresse; H.J. Goedmakers, penningmeester en de leden J.H. Broekman, P. Geyl, W.D. Huysman, P.J. Meertens, W. Nolet, A. Pitlo, J. Spoelstra, M. Valkhoff en C.G.N. de Vooyoys. De vereniging organiseerde talloze lezingen en studieweekends en nodigde dikwijls sprekers uit Vlaanderen uit. Het accent lag op de culturele en praktische samenwerking en op het terrein van de wederzijdse informatie. De vereniging heeft tot 1957 bestaan en heeft zichzelf opgeheven. Een deel der leden zal lid geworden zijn van het Algemeen Nederlands Verbond, een deel zal lid geworden zijn van het Genootschap De Nederlanden in Europa (z. aldaar).

LITERATUUR: *De tien punten der Groot-Nederlandsche beweging* (brochure, 1943); - *Nederlandsche Tijdingen, mededelingenblad van de Nederlandsch-Vlaamsche Vereeniging „Noord en Zuid”* (1945-'46); totaal drie afleveringen); - *Geyl en Vlaanderen. III Brieven en notities, 1933-1966*, uitgegeven door P. van Hees en A.W. Willemsen (te verschijnen).

PIETER VAN HEES